United Nations A/80/716-S/2026/362

General Assembly
Security Council

Distr.: General
23 April 2026

Original: English

การนำหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องไปใช้ปฏิบัติอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและในระดับพหุภาคี (Sustained implementation of the responsibility to protect at national, regional and multilateral levels)

รายงานของเลขาธิการสหประชาชาติ*

บทสรุป

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานที่เตรียมการตามมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 75/277 โดยเป็นรายงานที่สืบเนื่องจากรายงานฉบับก่อนๆ ที่เกี่ยวกับหลักการความรับผิดชอบในการปกป้อง และวิเคราะห์บริบทของอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลในปัจจุบัน พร้อมเสนอทางเลือกอันหลากหลายในการธำรงไว้ซึ่งพันธะสัญญาทั้งในระดับรัฐ ระดับภูมิภาค และในระดับพหุภาคี รายงานฉบับนี้นำเสนอแนวทางที่จะปลูกฝังมุมมองทั้งในแง่การยับยั้งมิให้เกิดและการให้การคุ้มครองของหลักการนี้เข้าไปในนโยบายของรัฐทั้งในช่วงระยะเวลาที่ประเทศมีเสถียรภาพ ในช่วงเวลาที่เริ่มมีความเสี่ยง ช่วงเวลาที่เกิดวิกฤติการณ์แล้ว รวมตลอดถึงช่วงเวลาของการฟื้นฟูภายหลังจากที่วิกฤติความขัดแย้งได้สิ้นสุดลง

* รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับที่ 18 ของเลขาธิการสหประชาชาติที่นำเสนอเรื่องหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2026 - **- ผู้แปล ดร.ปราณี ทิพย์รัตน์ ภาคความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

This is an informal translation of the 2026 Report of the Secretary-General on the Responsibility to Protect: Sustained implementation of the responsibility to protect at the national, regional and multilateral levels (issued as A/80/716-S/2026), which was supported by the Asia Pacific Centre for the Responsibility to Protect (APR2P). All reasonable efforts have been made to ensure this is an accurate translation. The Thai version is a translation of the original in English for information purposes. In case of a discrepancy, the English original will prevail.

I. ความนำ

1. ในย่อหน้าที่ 138 และ 139 ของเอกสารที่เป็นผลการประชุมสุดยอดผู้นำโลกในปี ค.ศ. 2005 (2005 World Summit Outcome --WSOD) [1] ภายหลังจากความล้มเหลวของประชาคมระหว่างประเทศในการยับยั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา(ปี ค.ศ. 1994) และในเซเบรนิกา บอสเนีย เฮอร์เซโกวินา (ค.ศ. 1995) สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้ยึดมั่นในหลักการของความรับผิดชอบในการปกป้อง (R2P) โดยยืนยันว่ารัฐมีความรับผิดชอบในการปกป้องประชาชนของตนจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม จากการกำจัดชาติพันธุ์ และจากอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าวหมายรวมถึงการยับยั้งป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมดังกล่าวขึ้นและการป้องกันมิให้เกิดการยั่วยุปลุกปั่นให้เกิดอาชญากรรมดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ ผู้นำโลกยังตกลงร่วมกันที่จะให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือรัฐทั้งหลายให้ทำหน้าที่ในการแสดงความรับผิดชอบดังกล่าวอย่างเหมาะสม และเพื่อบรรลุเป้าหมายข้างต้น ผู้นำประเทศทั้งหลายจึงให้คำมั่นว่าจะรับผิดชอบที่จะใช้มาตรการทั้งทางการทูต มาตรการด้านมนุษยธรรมและมาตการสันติวิธีอื่นๆ ที่เหมาะสมดังที่ระบุไว้ในหมวด 6 และหมวด 8 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ทั้งยังได้แสดงถึงความพร้อมที่จะตัดสินใจและลงมือปฏิบัติร่วมกันอย่างทันท่วงทีผ่านคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติดังที่ระบุไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติหมวดที่ 8 เป็นรายกรณี และด้วยการร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศส่วนภูมิภาคต่างๆ ตามความเหมาะสมในกรณีที่การใช้มาตรการอย่างสันติไม่เพียงพอและกรณีที่ผู้มีอำนาจรับผิดชอบในระดับชาติล้มเหลวที่จะปกป้องประชากรของตน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้นำโลกยังตกลงกันด้วยว่าประชาคมระหว่างประเทศควรให้การสนับสนุนให้องค์การสหประชาชาติจัดตั้งระบบการเตือนภัยล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพตามความเหมาะสม

2. สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ตลอดจนสภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้อ้างอิงถึงหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องในข้อมติจำนวนมาก [2] ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 เป็นต้นมา สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้จัดการประชุมประจำปีในประเด็นนี้มาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ที่ปรึกษาพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติในด้านการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และในด้านหลักความรับผิดชอบในการปกป้องได้ทำงานร่วมกับประเทศสมาชิกทั้งในเรื่องการส่งเสริมการป้องกันและยับยั้งอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาล [3]

[1] มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 60/1

[2] มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1674 (ปี ค.ศ. 2006) และ 1894 (ปี ค.ศ. 2009) มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 63/308 และ 75/277 ; มติของสภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่ 7/25, 22/22, 28/34, 37/26, 43/29, 44/14, 49/9 และ 55/13

[3] รายงานฉบับนี้ให้คำจำกัดความคำว่า “Atrocity Crimes” ว่าหมายถึงการกระทำดังที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 138 ของผลการประชุมสุดยอดผู้นำโลกในปี 2005 (WSOD) อันได้แก่ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ

และในการปกป้องให้ความคุ้มครองประชาชนผ่านระบบและกลไกสหประชาชาติทั้งมวล[4] และผ่านองค์การระหว่างรัฐบาลทั้งในส่วนภูมิภาค อนุภูมิภาค[5] และด้วยความร่วมมือกับภาคประชาสังคม นอกจากนี้ สมาชิกของสหประชาชาติ 56 ประเทศ ยังได้จัดตั้งกลุ่มที่ชื่อว่า “Friends of The Responsibility to Protect” ขึ้นด้วย[6]

3. ในปี ค.ศ. 2025 อันเป็นปีที่ครบรอบ 20 ปี ของการประชุมสุดยอดผู้นำโลก (WSOD) รัฐสมาชิกจึงใช้โอกาสนี้พิจารณาทบทวนความคืบหน้าและความสำเร็จของหลักการความรับผิดชอบในการปกป้อง ย้ำเตือนถึงข้อท้าทายที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนยืนยันข้อเรียกร้องให้มีการนำเอาหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องไปใช้ปฏิบัติอย่างแข็งขันและจริงจังด้วยการดำเนินการผ่านนโยบายที่ยั่งยืน ทั้งในระดับรัฐ ระดับภูมิภาค และในหลากหลายระดับ

4. ความพยายามในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาในการนำเอาหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องไปใช้ในทางปฏิบัตินั้น ชี้ให้เห็นบทเรียนที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ดังต่อไปนี้

a) ความรับผิดชอบในการปกป้องนั้นเริ่มต้นที่บ้าน ไม่มีสังคมใดที่ปลอดจากการทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาล ด้วยเหตุนี้ โดยคำจำกัดความของหลักการความรับผิดชอบในการปกป้อง (R2P) จึงย้ำถึงความสำคัญของบทบาทของรัฐ ขณะที่ประชาคมระหว่างประเทศทำหน้าที่ในการให้ความสนับสนุนทั้งในการให้ความช่วยเหลือและในการป้องกัน[7]

b) ความรับผิดชอในการปกป้องควรเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติที่ยั่งยืน[8] การบูรณาการหลักการนี้ทั้งในระดับรัฐ ภูมิภาคและระดับพหุพาคีอย่างต่อเนื่องนับแต่ช่วงที่มีเสถียรภาพจนถึงช่วงที่เกิดวิกฤติ จะช่วยเสริมสร้างและยกระดับความสามารถของรัฐในการรับมือกับความเสี่ยงก่อนที่ความเสี่ยงนั้นจะยกระดับและพัฒนาไปสู่อาชญากรรมที่คร่าชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาล

c) หลักความรับผิดชอบในการปกป้องมีจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงและเน้นการเป็นตัวเสริม ทั้งนี้เพราะหลักการดังกล่าวมีความแตกต่างและยังสามารถเป็นตัวเสริมสร้าง การป้องกันความขัดแย้ง การปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองพลเมืองได้อย่างมีพลังและเข้มแข็งขึ้นด้วย

ดังที่ระบุไว้ในกฎหมายอาชญากรรมระหว่างประเทศและการชำระล้างชาติพันธุ์ ซึ่งถึงแม้จะมิได้กำหนดว่าเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างอย่างชัดเจนแต่ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่จะนำไปสู่หนึ่งในอาชญากรรมดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ โปรดดู https://www.un.org/en/genocide-prevention/definition. โปรดดู A/69/981-S/2015/500.

[4] ดู https://www.un.org/en/genocide-prevention.

[5] ดู https://ieglr.org/wp-content/uploads/2025/10/protocol-for-the-prevention-of-the-crime-of-genocide-war-crimes-and-crimes-against-humanity-and-all-forms-of-discrimination.pdf.

[6] ดู https://www.globalr2p.org/group-of-friends-of-the-responsibility-to-protect/.

[7] โปรดดู https://www.ipinst.org/images/pdfs/s3.pdf, p. 20.

[8] โปรดดู A/67/929-S/2013/399.

หลักการความรับผิดชอบในการปกป้องให้ความสำคัญกับจุดเปราะบางทั้งของสังคมและของประชากรผ่านการประเมินความเสี่ยง รูปแบบ ตัวชุดชนวน ที่จะนำไปสู่อาชญากรรมที่ฆ่าทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาล รวมตลอดถึงการจัดตั้งระบบการเตือนภัยล่วงหน้าและการให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ทั้งในการยับยั้งและป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมดังกล่าว

d) ความรับผิดชอบในการปกป้องเป็นความมุ่งมั่นและพยายามร่วมกัน การพูดคุยและความร่วมมือระหว่างรัฐ ระหว่างชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ภาคประชาสังคมและองค์การสหประชาชาติสามารถส่งเสริมให้ความพยายามทั้งในการยับยั้งและปกป้องให้ความคุ้มครองมีความเข้มแข็งขึ้น ทั้งยังทำให้ความรู้สึกรับผิดชอบของรัฐมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวของรัฐด้วย

e)
หลักการความรับผิดชอบในการปกป้องควรถูกนำไปใช้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและในลักษณะที่ยั่งยืนทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและในระดับพหุภาคีเพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นสองมาตรฐาน

II. แบบแผน และวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับอาชญากรรมการทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาลอย่างต่อเนื่อง

5. ในปี ค.ศ. 2025 เกิดปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธทั่วโลกกว่า 120 แห่ง[9] และบางกรณีความขัดแย้งยืดเยื้อกว่า 20 ปี จากเดือนธันวาคม ค.ศ. 2024 ถึงพฤศจิกายน ค.ศ. 2025 ความขัดแย้งดังกล่าวส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 48,000 ราย[10] โดยผู้ที่ได้รับผลกระทบหลักคือสตรีและเด็ก[11] และตั้งแต่ปี ค.ศ. 2024 เป็นต้นมา ความเสียหายฝ่ายพลเรือนอันเป็นผลจากความขัดแย้งทางอาวุธนี้มีปริมาณเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด[12]

6. ในปลายปี ค.ศ. 2025 มีประชาชนกว่า 204 ล้านคนที่ต้องมีชีวิตอยู่ในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมเต็มรูปหรือบางส่วนของกลุ่มติดอาวุธที่มิใช่รัฐ หรือในพื้นที่ที่สถาบันและการให้บริการพื้นฐานต่างๆ ของรัฐมิอาจเข้าถึงได้[13] กลุ่มติดอาวุธที่มิใช่รัฐอาจมีการปฏิบัติการภายใต้เครือข่ายที่ซับซ้อนซึ่งอาจมีความเกี่ยวพันกับทั้งองค์กรรัฐ บรรษัทเอกชน กลุ่มอาชญากรรมต่างๆ โดยอาจเชื่อมโยงกับการเข้าถึงทรัพยากรที่มีค่าทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุ น้ำมัน ไม้สักและที่ดิน[14]

[9] โปรดดู S/2025/271

[10] โปรดดู https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/06/un-data-shows-surge-civilian-dealths-conflict-globally-highlights-pervasive, และ A/80/81-E/2025/62

[11] โปรดดู https://knowledge.unwomen.org/sites/default/files/2025-10/infographic-un-secrretary-generals-annual-report-on-women-and-peace-and-security-2025-en.pdf; และ https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/human-rights-indicators/sdg-indicators-under-ohchrs-custodianship/huan-rights-numbers

[12] โปรดดู https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/goal-16

[13] โปรดดู https?//www.icrc.org/en/news-release/icrc-204-million-people-live-areas-controlled-or-contested-armed-groups

[14] โปรดดู https://www.unode.org/documents/data-and-analysis/tocta_sahel/TOCTA_Sahel_Transversal_2024.pdf

พลวัตรดังกล่าวนี้สามารถส่งผลต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็นในรูปของการกักขังหน่วงเหนี่ยวตามอำเภอใจ การทรมาน ความรุนแรงทางเพศ การบังคับการเกณฑ์กำลังพล รวมตลอดถึงการบังคับการย้ายถิ่นฐานและการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ [15] กลุ่มอาชญากรที่ติดอาวุธเป็นผู้ควบคุมการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพ การเข้าถึงบริการรวมตลอดถึงการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ [16]

7. ความขัดแย้งในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นการใช้โดรน ยานหุ้มเกราะไร้คนขับ ปัญญาประดิษฐ์ และการทำสงครามโจมตีระบบข้อมูลข่าวสาร การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและการตีความพันธกรณีทางกฎหมายแบบกว้างๆ และยืดหยุ่นส่งผลกระทบต่อความสูญเสียจำนวนมหาศาลของชีวิตมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้น การใช้มาตรฐานที่ไม่คงเส้นคงวา การอ้างสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นข้อยกเว้น รวมตลอดถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎกติกา ยิ่งทำให้การเคารพในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมีความหย่อนยานลง [17]

8. การใช้ข้อมูลที่บิดเบือน การใช้ถ้อยคำที่แสดงความเกลียดชังและการยุยงปลุกปั่นจนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในความขัดแย้ง สามารถนำไปสู่การการสมคบคิดและบ่อนทำลาย การปฏิเสธหลักฐานที่มีพื้นฐานจากข้อเท็จจริง และส่งผลให้เกิดการเซาะกร่อนบ่อนทำลายบรรทัดฐานระหว่างประเทศ รวมทั้งต่อการสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ที่ทำให้เสียงเรียกร้องที่สำคัญกลายเป็นความผิดทางอาญาไป และในบริบทของความขัดแย้งทางอาวุธ สิ่งเหล่านี้ยิ่งทำให้ความตึงเครียดมีความรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบทางลบต่อวิกฤตทางมนุษยธรรม ตลอดจนก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อพลเรือน เจ้าหน้าที่ด้านมนุษยธรรม และเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพของสหประชาชาติด้วย [18]

9. บ่อยครั้งที่การพลัดถิ่นฐานของประชากรมีความยืดเยื้อยาวนาน ส่งผลต่อการมีค่ายผู้ลี้ภัยคงอยู่เป็นระยะเวลาหลายสิบปี และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกลายเป็นเครื่องมือหลักของความอยู่รอด [19] ตั้งแต่ต้นปีค.ศ. 2026 เป็นต้นมามีประชาชนประมาณ 239 ล้านคนที่ต้องการความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมอย่างเร่งด่วน ขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือยังคงตกเป็นเป้าของการโจมตี และทุนสนับสนุนด้านมนุษยธรรมก็มีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจอย่างยากลำบากในการจัดลำดับความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือที่ต้องมุ่งสู่

[15] โปรดดู https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/09/un-experts-concerned-ablut-human-rights-violations-linked-mercenary-related

[16] โปรดดู S/2026/32 และ https://news.un.org/en/story/2026/02/1166997

[17] โปรดดู S/2025/271, para. 3

[18] โปรดดู https://peacekeeping.un.org/en/information-integrity-and-harmful-information

[19] โปรดดู https://documents1.worldbank.org/curated/en/099620212122524250/pdf/IDU-9a2bd969-a761-4d2e-b5fc-e0c28d8f9db9.pdf

ประชากรที่ตกอยู่ในสภาพที่เปราะบางและอ่อนแออย่างร้ายแรงสูงสุดก่อน[20] จนถึงเดือนมิถุนายนค.ศ. 2025 มีประชากรกว่า 117 ล้านคนทั่วโลกที่ถูกบังคับให้โยกย้ายและพลัดถิ่น[21]

10. ในบริบทดังกล่าว กรอบแนวคิดเรื่องหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องจึงเน้นการให้ความสำคัญกับประเด็นปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ซึ่งหากมิได้รับการแก้ไขอาจส่งเสริมหรือก่อให้เกิดการฆ่าทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลได้ การวิสามัญฆาตรกรรมและการสูญหายของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักปกป้องสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสาบสูญของผู้สื่อข่าวและผู้สนับสนุนสหภาพแรงงานทั้งหลาย เป็นสิ่งที่น่ากังวลเป็นอย่างยิ่ง[22] รายงานเกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ที่ขัดขวางหรือมีเจตนาที่จะข่มขู่ผู้เชี่ยวชาญของสหประชาชาติ[23] ไม่ว่าจะเป็นการคว่ำบาตรเจ้าหน้าที่หรือกระบวนการที่ทำให้การกระทำของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นกลายเป็นความผิดทางอาญา รวมตลอดถึงการกระทำทั้งหลายที่มุ่งเป้าไปยังเจ้าหน้าที่ของศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court --ICC) ก็อาจส่งผลกระทบก่อให้เกิดความหวาดกลัวในกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่พยายามจะทำหน้าที่ในการตรวจสอบ

11. ผู้รายงานพิเศษในประเด็นชนกลุ่มน้อยเสนอรายงานว่า ข้อท้าทายที่บุคคลที่เป็นชนกลุ่มน้อยต้องเผชิญมีมากมาย ตั้งแต่การถูกกำจัด (Extermination) การถูกกีดกัน (Exclusion) “การทำให้ไม่มีตัวตน” (Invisibilization) การถูกจำกัดสิทธิในการมีตัวแทนและการจัดตั้งองค์กร รวมตลอดถึงการถูกผลักใสให้กลายเป็นคนชายขอบ[24] นอกจากนี้ ชนกลุ่มน้อยที่ต้องมีการโยกย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อยๆ ยังต้องเผชิญกับข้อท้าทายที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีกเนื่องจากการปราศจากซึ่งการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายนั่นเอง[25]

12. การพุ่งเป้าไปยังชนกลุ่มน้อยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศาสนา กลุ่มคนที่มีภาษาแตกต่าง[26] และสมาชิกของกลุ่มอัตลักษณ์อื่นๆ นั้น[27] สามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเสี่ยงที่ถูกยกระดับขึ้นของการฆ่าล้างผู้คนจำนวนมหาศาลได้ การใช้นโยบายเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงยังคงดำเนินอยู่ทั่วไปในระดับโลก โดยมีผลกระทบอย่างรุนแรงมากในกรณีของอัฟกานิสถาน

[20] โปรดดู https://www.unocha.org/publications/report/world/global-humanitarian-overview-2026-enesfr

[21] โปรดดู https://www.ohchr.org/about-unhcr/overview/figures-glance

[22] โปรดดู https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/human-right-indicators/sdg-indicators-under-ohchrs-custodianship/human-rights-numbers

[23] โปรดดู https://www.unognewsroom.org/story/en/2717/ohchr-reaction-to-us-sanctions-imposed-on-special-rapporteur-albanese

[24] โปรดดู A/HRC/61/41

[25] โปรดดู A/HRC/61/41 และ A/79/160

[26] โปรดดู A/HRC/61/33

[27] โปรดดู A/HRC/80/183

ดังที่ปรากฏในรายงานของผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศนั้น [28]

13. ณ วันนี้ นับเป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญในระบบการจัดการที่สามารถตรวจสอบได้และมีความน่าเชื่อถือในทุกระดับ ซึ่งปัจจุบันถูกขับเคลื่อนด้วยการขาดการเชื่อมประสานระหว่างความต้องการ คุณค่า และความปรารถนาอันแรงกล้าของสังคม กับความสามารถของระบบที่มีอยู่ในการตอบสนองและรับมือต่อสิ่งเหล่านี้ [29] พลวัตรดังกล่าวอาจจะทำให้สังคมมีความแตกแยกยิ่งขึ้น และในบางสถานการณ์อาจจะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาลอีกด้วย

III. ความรับผิดชอบในการปกป้องที่ยั่งยืน : การยับยั้งป้องกัน การให้ความคุ้มครอง ปกป้อง และการมิให้เกิดการกระทำซ้ำ

14. สาเหตุของการเกิดอาชญากรรมการฆ่าทำลายชีวิตจำนวนมหาศาลนั้นมิได้มาจากปัจจัยเดียวหรือมาจากชุดของปัจจัยต่างๆ [30] โดยปกติต้นตอก็จะค่อยๆ ปรากฏตัวขึ้นเป็นช่วงเวลา เริ่มจากผู้ที่มีโอกาสจะก่ออาชญากรรมดังกล่าวพุ่งเป้าไปยังกลุ่มคนเฉพาะกลุ่มว่าเป็นภัยคุกคามหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายเฉพาะของตน [31] งานวิจัยทางวิชาการโดยนักวิชาการด้านการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นักประวัติศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ได้ศึกษาถึงประสบการณ์ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ โดยศึกษาคำให้การของเหยื่อตลอดจนเอกสารทางกฎหมายซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ประกอบขึ้นเป็นองค์ความรู้ในเรื่องตัวบ่งชี้ รูปแบบตลอดจนตัวจุดชนวนของอาชญากรรมร้ายแรงนี้ [32] ขณะที่รายงานเรื่องความรับผิดชอบในการปกป้องตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009 เป็นต้นมาได้ให้ข้อสังเกตที่เกี่ยวเนื่อง เสนอบทวิเคราะห์จากบริบทจริงและมีข้อเสนอแนะที่หลากหลาย [33]

15. ความรับผิดชอบในการปกป้องนั้นครอบคลุมอาชญากรรมร้ายแรงบางประเภทที่เป็นข้อห่วงใยของนานาประเทศ โดยหลักการนี้แม้จะมีความแตกต่างจากการยับยั้งป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้ง และจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนรวมทั้งแตกต่างจากการปกป้องคุ้มครองพลเรือน

[28] โปรดดู A/HRC/56/51 และ https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/02/afghanistan-talibans-gender-oppression-and-international-funding-cuts

[29] โปรดดู https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2025/04/unen_policy_brief_april_2025.pdf

[30] โปรดดู A/67/929-S/2013/399, para. 15

[31] โปรดดู https://www.ohchr.org/en/press-releasers/2014/03/human-rights-council-discusses-prevention-genocide

[32] โปรดดู A/63/677; A/67/929-S/2013/399; และ https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/bitstream/handle/10625/18432/IDL-18432.pdf

[33] โปรดดู https://www.un.org/en/genocide-prevention/responsibility-protect/key-documents

แต่ก็เป็นสิ่งที่เสริมซึ่งกันและกันกับประเด็นทั้งสาม กล่าวคือ ความรับผิดชอบในการปกป้องและการปกป้องชีวิตพลเรือนนั้นเน้นการยับยั้งและความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจรัฐที่จะต้องมีภาระหน้าที่ต่อพลเมืองของตนในช่วงความขัดแย้งทางอาวุธ ขณะที่การปกป้องชีวิตพลเรือนนั้นมีรากฐานจากพันธกรณีของคู่ขัดแย้งที่จะต้องจำแนกระหว่างพลเรือนกับพลรบ [34]

หลักความรับผิดชอบในการปกป้องให้ความสำคัญกับการคุ้มครองและปกป้องประชาชนจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม การชำระล้างชาติพันธ์ และอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะยังไม่พัฒนาไปสู่ความขัดแย้งทางอาวุธด้วย[35]

16. แนวทางแบบยั่งยืนของหลักความรับผิดชอบในการปกป้องสามารถนำมาใช้ปฏิบัติทั้งในช่วงเวลาก่อนการเกิดและเมื่อกำลังจะเกิดอาชญากรรม หรือในขณะที่อาชญากรรมกำลังเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะความรับผิดชอบในการปกป้องประกอบไปด้วยมาตรการอันหลากหลายที่สามารถนำมาใช้ได้ตั้งแต่ช่วงที่ยังพอมีเสถียรภาพจนถึงช่วงที่เริ่มไร้เสถียรภาพ ซึ่งหมายรวมถึงช่วงระยะเวลาที่มีความเสี่ยงอย่างสูงหรือช่วงที่มีการกล่าวหาว่าได้มีการก่ออาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนั้นขึ้นแล้ว ความพยายามที่ยั่งยืนต่อเนื่องดังกล่าวมีองค์ประกอบที่สำคัญที่แยกจากกันไม่ได้ 3 ประการ คือ

(a) แนวทางในการยับยั้งอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยการสร้างตัวชี้วัดความเสี่ยง ความเปราะบางและกลไกการเตือนภัยล่วงหน้าที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อติดตามรูปแบบและตัวจุดชนวน แนวทางนี้จะสามารถระบุความต้องการเฉพาะของประชากรที่มีความเปราะบางและให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ ทางนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่จะสร้างความเข้มแข็งในการปรับตัว ตลอดจนป้องกันมิให้ความรุนแรงยกระดับขึ้น การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะกับหุ้นส่วนทั้งในระดับภูมิภาคและพหุภาคีจะส่งเสริมการตัดสินใจที่เกิดจากการมีข้อมูลรอบด้านและในเวลาที่เหมาะสม

(b) แนวทางของการปกป้องอย่างยิ่งยืนนั้น มีรากฐานจากงานวิจัย การวิเคราะห์และข้อเสนอแนะในการยับยั้งป้องกัน ซึ่งประกอบด้วยการกระตุ้นให้มีการเปิดการใช้งานกลไกต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น กรอบทางกฎหมาย มาตรการทางกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสถาบันและหน่วยงานรัฐบาลต่างๆ ในการทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองกลุ่มคนที่เปราะบาง และเพื่อหยุดยั้งหรือขัดขวางผู้ที่มีโอกาสเป็นผู้ก่อเหตุ (ก่ออาชญากรรม) ในสถานการณ์ที่อาชญากรรมร้ายแรงที่คร่าชีวิตผู้คนจำนวนมหาศาลกำลังจะเกิดขึ้นหรือถูกกล่าวหาว่ากำลังจะเกิดขึ้นนั้น การใช้มุมมองของหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องสามารถเป็นหลักประกันว่าความต้องการเฉพาะ/พิเศ

[34] โปรดดู Security Council resolution 2417 (2018)

[35] โปรดดู https://www.globalr2p.org/wp-content/uploads/2020/12.Relationship-between-R2P-and-POC.pdf

ษของกลุ่มเปราะบางต่างๆ เหล่านั้นจะปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ของการให้ความคุ้มครองด้วย อย่างไรก็ตาม ในทุกช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ปรากฏความไร้เสถียรภาพนั้น การประสานงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งกับองค์กรในระดับภูมิภาคหรือในระดับพหุภาคีถือว่าเป็นกุญแจสำคัญ[36]

17. เมื่อรัฐตกอยู่ในสภาวะที่ถูกกดดัน หรือเมื่อสถาบันต่างๆ มีความเปราะบาง การใช้มุมมองของหลักความรับผิดชอบในการปกป้องจะสามารถช่วยกำหนดแนวทาง/วิธีที่จะทำให้สถาบันต่างๆ เหล่านั้น มีความเข้มแข็งขึ้น จนสามารถรับมือกับจุดอ่อน ต่างๆ ของสังคม และปกป้องกลุ่มคนที่เปราะบางเหล่านั้นได้ นอกจากนี้ ความรับผิดชอบในการปกป้องยังช่วยเสริมสร้างต่อความพยายามต่างๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันความขัดแย้ง ประเด็นสิทธิมนุษชนและการปกป้องชนกลุ่มน้อยให้มีความแข็งแกร่งขึ้นด้วย ทั้งยังอาจช่วยให้เกิดโอกาสของการมีความร่วมมือในเชิงลึกและการบูรณาการความสามารถในการป้องกันอาชญากรรมอันร้ายแรงนี้ในระบบสหประชาชาติโดยรวมด้วย

18. พลวัตรที่จะนำไปสู่การก่ออาชญากรรมร้ายแรงข้างต้นปรากฏในหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นกระบวนการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของนโยบายอย่างเป็นระบบ หรือปฏิบัติการที่เกิดขึ้นซ้ำซากทั้งโดยรัฐและตัวแสดงที่มิใช่รัฐ ในลักษณะของการลิดรอนสิทธิหรือการขับไล่/แยกกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ ออกไป โดยมาตรการเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการกำจัดกลุ่มคนดังกล่าวด้วยวิธีการอันหลากหลาย ตั้งแต่การใช้การบีบบังคับกดขี่คุกคามด้วยกำลัง จนถึงการกำจัดทางกายภาพ พลวัตรดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วโลกและมิได้จำกัดวงอยู่เฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางอาวุธเท่านั้น

19. การใช้แนวทางการป้องกันอาชญากรรมร้ายแรงในการมองปัญหานั้นประกอบด้วย การประเมินอย่างเป็นระบบและเฉพาะเจาะจงกลุ่มที่มีความเปราะบางทางสังคมและกลุ่มเปราะบางต่างๆ การสามารถระบุสถานการณ์/เงื่อนไขที่จะยกระดับความเสี่ยงหรือกระตุ้นให้เกิดการก่ออาชญากรรมทำลายชีวิตจำนวนมหาศาล รวมตลอดถึงการมีการประมวลข้อเสนอแนะที่มุ่งเป้าไปยังการคาดการณ์และการจัดการกับพลวัตรที่อาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมร้ายแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเมื่อจำเป็นก็ต้องสามารถจัดการแก้ไขและฟื้นฟูผลที่ตามมาได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

20. ขณะที่ในสถานการณ์ที่มีเสถียรมากกว่า การใช้นโยบายที่มุ่งเน้นการป้องกันอันเป็นส่วนสำคัญของมุมมองของความรับผิดชอบในการปกป้องนั้น ยังสามารถทำให้ระบุถึงความเสี่ยงตั้งแต่ต้นและกำหนดการตอบโต้ได้อย่างทันการด้วย ตัวอย่างเช่น

[36] โปรดดู https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/training9chapter3en.pdf.

การต้องสามารถจัดการกับการเลือกปฏิบัติตั้งแต่แรกเริ่มและกระทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับกฎหมาย โครงสร้างและวัฒนธรรมเพื่อป้องกันมิให้เกิดการตีตรา การแบ่งแยก การใช้ความรุนแรง ตลอดจน การประหัตประหาร ข่มเหงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ **กรอบการวิเคราะห์ของสหประชาชาติว่าด้วยอาชญากรรมทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาล : เครื่องมือในการป้องกัน** (The Framework of Analysis for Atrocity Crimes: A tool for prevention)[37] ได้นำเสนอชุดของตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในประเทศและแนวโน้มในภูมิภาค ตลอดจนระบุความเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรมดังกล่าวไว้ด้วย โดยในการวิเคราะห์นั้นจักต้องพิจารณาตัวชี้วัดทางการเมืองและเศรษฐกิจ ตลอดจน ปัจจัยทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยเพื่อที่จะได้พัฒนา/กำหนดนโยบายทั้งในทางยับยั้งป้องกันและคุ้มครองที่เหมาะสมและยั่งยืน

21. ประสบการณ์ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมานำมาสู่บทเรียนที่หลากหลายในการทำให้พัฒนาการของความรับผิดชอบในการปกป้องมีความยั่งยืน อันได้แก่

(a) **รัฐแสดงความเป็นเจ้าของ (National Ownership)**: การที่หลักการความรับผิดชอบในการปกป้องจะมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนนั้นขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของรัฐและการที่รัฐมีสถาบันและนโยบายในระดับชาติ

(b) **มีความพยายามอย่างยั่งยืน** : การที่สามารถมีการบูรณาการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนของข้อพิจารณาต่างๆ ทั้งในเชิงป้องกันและให้ความคุ้มครองเข้ากับนโยบายสาธารณะของรัฐ ตั้งแต่ช่วงเวลาที่คงความมีเสถียรภาพต่อเนื่องถึงช่วงเวลาที่ไร้เสถียรภาพขั้นสูงสุดนั้น ส่งผลให้ผู้นำทางการเมืองสามารถลงมือดำเนินการได้แต่เนิ่นๆ ก่อนที่จะเกิดอาชญากรรมของการทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาลได้

(c) **การใช้แนวทางของหลักฐานเป็นหลัก** : การนำเอาความรับผิดชอบในการปกป้องไปใช้ในทางปฏิบัตินั้น จักต้องมีรากฐานจากการมีกระบวนการ/วิธีการในการวิเคราะห์ที่มีรากฐานจากหลักฐานที่ปรากฏ เพื่อประเมินและทำความเข้าใจความเปราะบางเฉพาะของอาชญากรรมนี้ ตลอดจนเพื่อประเมินและทำความเข้าใจรูปแบบและตัวจุดชนวนได้อย่างถูกต้อง

(d) **การมีส่วนร่วมและการพูดคุยหารือ** : การมีการเตือนภัยล่วงหน้าและข้อเสนอแนะทั้งในการป้องกันและให้ความคุ้มครองนั้นจะมีประสิทธิภาพเมื่อมีการพูดคุยและความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคประชาสังคมที่มีความตระหนักรู้และมีข้อมูลครบ[38] รวมถึงการหารือและร่วมมือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้วย

[37] ดู https://www.ohchr.org/sites/defalt/files/2021-11/Genocide-Framework-of-Analysis-English.pdf.

[38] ภาคประชาสังคมในที่นี้ หมายรวมถึง กลุ่มนักวิชาการและภาคเอกชนด้วย

(e) **ความสอดคล้องและความคงเส้นคงวา** : การใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและพหุภาคีจะเป็นหลักประกันให้เกิดความชอบธรรม ความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพ

22. การจัดตั้งระบบการเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนี้อาจสามารถใช้เปรียบเทียบได้กับกรณีความคิดริเริ่มใหม่ทางสาธารณสุข ดังจะเห็นได้ว่าเป็นเวลาหลายทศวรรษที่โครงการด้านสาธารณสุขของรัฐหลายโครงการได้นำเอาระบบการเตือนภัยล่วงหน้า การป้องกันและมาตรการการลดความเสี่ยงมาใช้ทั้งในระดับรัฐ ภูมิภาค และระดับพหุภาคี ซึ่งได้นำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน [39] ความพยายามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการวางแผนทั้งในเชิงป้องกันและการให้ความคุ้มครองนั้นสามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพได้ ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้เสียที่มีความหลากหลายมีความเป็นไปได้ตลอดจนแสดงว่าการตัดสินใจร่วมกันที่มีรากฐานมาจากความเข้าใจร่วมกันถึงความเสี่ยงภัยที่กำลังเกิดขึ้นก็มีความเป็นไปได้เช่นกัน

IV. ความรับผิดชอบในการปกป้องในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับพหุภาคี

23. การป้องกันอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมหาศาลสามารถนำเข้าสู่การบูรณาการเข้ากับกฎหมายในระดับชาติและนโยบายของรัฐบาลได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกับยุทธศาสตร์ในการป้องกันและให้ความคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศได้ตามความเหมาะสมด้วย [40] ชุดของข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าวได้ถูกรวมไว้ในบทสรุปของรายงานฉบับนี้แล้ว

24. ยุทธศาสตร์ระดับชาติในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนี้คลอบคลุมมาตรการต่างๆอันได้แก่ การกำจัดต้นตอทั้งในทางกฎหมายและสถาบันของการเลือกปฏิบัติให้หมดสิ้นไป การส่งเสริมความเสมอภาคและการไม่แบ่งแยกกีดกัน การให้ความคุ้มครองปกป้องสิทธิของชนกลุ่มน้อยและกลุ่มที่ตกอยู่ในความเสี่ยงต่างๆ การใช้นโยบายสิทธิมนุษยชนที่มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมการฝึกฝนและติดตามการทำงานของหน่วยงาน/สถาบันของรัฐ การยึดมั่นในหลักกฎหมายและความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ

[39] ดู https://www.who.int/activities/preparing-and-preventing-epidemics-and-pandemics/measuring-the-effectiveness-and-impact-of-public-health-and-social-measures; and https://www.who.int/docs/default-source/documents/detect-earlier-to-better-protect.pdf.

[40] โปรดดู A/65/877-S/2011/393.

การส่งเสริมให้หน่วยงาน/สถาบันของรัฐตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแข็งขัน ส่งเสริมการมีสื่อเสรีและอิสระ หารือ/พูดคุยกับภาคประชาสังคม การสร้างหลักประกันว่าจะให้มีการจัดการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ โปร่งใสและมีความน่าเชื่อถือ ส่งเสริมการให้มีความอดทนอดกลั้น การเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพสิทธิมนุษยชน การต่อต้านการเหยียดผิวและ การใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง และการยุยงปลุกปั่นให้เกิดความเกลียดชัง ร่วมกันต่อต้านการคอรัปชัน พัฒนากลไกในการรับมือกับความตึงเครียดระหว่างชุมชน รวมตลอดถึง การจัดการกับมรดกและผลลัพธ์ของอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาลในอดีต[41]

25.
องค์กร/หน่วยงานในระดับภูมิภาคสามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับพลวัตรของการเกิดอาชญากรรมร้ายแรงนี้ได้ การพัฒนาและการใช้ระบบการเตือนภัยล่วงหน้าร่วมกัน การใช้แนวทางทั้งในเชิงป้องกันและให้ความคุ้มครอง ตลอดจน การส่งเสริมให้เกิดการฝึกร่วมสามารถนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องและในเวลาที่เหมาะสมทันการณ์ ทั้งยังส่งเสริมให้วัฒนธรรมของการป้องกันร่วมกันมีความเข้มแข็งขึ้นด้วย

26. องค์การระหว่างประเทศทั้งในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาคเป็นหุ้นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง[42] ของรัฐที่กำลังดำเนินการในการใช้ความรับผิดชอบในการปกป้องเนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับประเด็นและข้อริเริ่มที่กว้างขวางกว่าทั้งในเรื่องสันติภาพและความมั่นคง องค์การสหภาพแอฟริกัน (African Union) สหภาพยุโรป (European Union) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ – อาเซียน(ASEAN) องค์การแห่งรัฐอเมริกัน (Organization of American States) รวมทั้งองค์การความร่วมมือด้านความมั่นคงแห่งยุโรป (Organization for Security and Cooperation in Europe) ได้พัฒนาทั้งเครื่องมือ กรอบแนวทางในทางปฏิบัติ[43] รวมตลอดถึงการสร้างสมรรถนะในระดับภูมิภาคและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว องค์กรภาคประชาสังคมถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเช่นกันในการส่งเสริมให้เกิดการสร้างสมรรถนะทั้งในการป้องกันและในการให้ความคุ้มครอง[44]

27. ในย่อหน้าที่ 139 ของผลการประชุมสุดยอดผู้นำโลกในปี ค.ศ. 2005 (WSOD2005) นั้น รัฐสมาชิกได้แสดงถึงความพร้อมในการมีปฏิบัติการร่วมกันในลักษณะและเวลาที่เหมาะสมและทันการณ์ ผ่านคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และด้วยความสอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 7

[41] โปรดดู https://www.un.org/peacebuilding/sites/www.un.org.peacebuilding/files/documents/2024_pbf_thematic_review_hires_0.pdf; and A/79/552-S/2024/767.

[42] A/79/875-S/2025/248, paras. 46-53.

[43] Frameworks include early warning systems (see A/79/875-S/2025/248).

[44] โปรดดู https://r2pasiapacific.org/; www.gaamac.org/wp-content/uploads/2022/07/RL_AWG-manual-on-best-practics.pdf; www.gaamac.org/wp-content/uploads/2022/07/RL_AWG-toolkit_FINAL_EN.pdf; and www.globalr2p.org.

โดยพิจารณาเป็นรายกรณี และด้วยความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมในกรณีที่มาตรการแบบสันติไม่เป็นการเพียงพอ และในกรณีที่ผู้มีอำนาจในระดับรัฐล้มเหลวในการให้การปกป้องคุ้มครองประชากรของตนจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม การชำระล้างชาติพันธุ์ และอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติและเมื่อมีการใช้มาตรการคว่ำบาตรแล้ว ก็ควรจะพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาต่อการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อพลเรือนด้วย[45]

28. สมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้รับการส่งเสริมให้ยับยั้งมิให้ใช้มาตรการวีโต้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงอย่างสูงหรือในสถานการณ์ที่มีการกล่าวหาว่ามีการกระทำอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาล[46] และในระหว่างที่คณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถลง มือดำเนินการใดๆ ได้นั้น สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติอาจพิจารณาทางเลือกอันหลากหลายที่มีอยู่ อันได้แก่การใช้ข้อมติที่ 377 (v) ภายใต้หัวข้อ “Uniting for peace”,[47] เพื่อสนับสนุนการคุ้มครอง/ปกป้องประชาชน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและมาตรการเพิ่มเติมในการป้องกันและให้การคุ้มครองมิให้เกิดอาชญากรรมดังกล่าว

29. เมื่อรัฐใช้หลักการความรับผิดชอบในการปกป้องในฐานะที่เป็นนโยบายที่ยั่งยืนและอย่างคงเส้นคงวาทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับพหุภาคีแล้วก็เท่ากับว่ารัฐได้ทำให้ความน่าเชื่อถือของการให้การปกป้องประชาชนมีความเข้มแข็งขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลต่อการมีการตัดสินใจอย่างทันการณ์ในการยับยั้งพลวัตรที่มีอันตราย ทั้งยังลดความกังวลห่วงใยในกรณีของการมีสองมาตรฐานไปพร้อมๆ กันด้วย ยิ่งไปกว่านั้น มาตรการดังกล่าวยังช่วยเสริมสร้างให้วัฒนธรรมร่วมของการป้องกันและคุ้มครองมีความเข้มแข็งขึ้นด้วย

V. การป้องกันภายใต้กรอบของความรับผิดชอบในการปกป้อง

30. ในสถานการณ์ที่มีเสถียรภาพระดับหนึ่ง ความรับผิดชอบในการปกป้องสามารถถูกบูรณาการในฐานะมุมมองที่เพิ่มเติมกับกลไกที่มีอยู่แล้วในด้านสิทธิมนุษยชน ในด้านธรรมาภิบาลที่ดี และกลไกทางกฎหมาย โดยให้ความสนใจเป็นการเฉพาะต่อตัวบ่งชี้ถึงความเสี่ยงรูปแบบและตัวจุดชนวนที่จะนำไปสู่อาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาล การตั้งหน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงาน (Focal Points) ในระดับชาติ

[45] S/2025/271, para. 39.

[46] A/69/981-S/2015/500, para. 63.

[47] โปรดดู https://www.un.org/en/ga/sessions/emergency.shtml.

นอกเหนือไปจากการมีจุดประสานงานที่มีอยู่แล้วในระดับพหุภาคีสามารถช่วยสนับสนุนการลงมือปฏิบัติและการแสดงความเป็นเจ้าของเรื่องในระดับชาติได้ โดยผู้ประสานงานในระดับชาตินั้นอาจจัดตั้งขึ้นในหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว อาทิ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นอิสระ[48] หรือในหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการยุทธศาสตร์ในด้านการป้องกัน[49] หรือคณะกรรมการในระดับชาติที่ตั้งขึ้นเพื่อการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และอาชญากรรมทำลายล้างชีวิตมหาศาลอื่นๆ[50] หรือหน่วยงาน/องค์กรที่มีอยู่แล้วที่รับผิดชอบในการติดตาม/เฝ้าระวังให้รัฐปฏิบัติตามพันธะกรณีในประเด็นสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติตามกฎหมาย การจัดตั้งและฝึกฝนผู้ประสานงานในระดับชาตินี้อาจช่วยสนับสนุนให้มุมมอง/แนวทางการป้องกันการทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลกลายเป็นกระแสหลักในสถาบันภายในประเทศอย่างทั่วถึงได้

31. ในสถานการณ์ที่สังคมตกอยู่ภายใต้ความกดดันหรือกำลังเผชิญกับสภาวะความไร้เสถียรภาพนั้น การจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติที่ทำหน้าที่ในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนั้น น่าจะได้รับแรงหนุนที่มากขึ้น[51] โดยหน่วยงานดังกล่าวมักจะประกอบด้วย ข้าราชการ ผู้เชี่ยวชาญและสมาชิกของภาคประชาสังคม โดยมีภาระหน้าที่ ในการเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและนำเสนอข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อรัฐบาลเพื่อให้ความคุ้มครองกลุ่มเปราะบางต่างๆ ตลอดจนมีภารกิจในการป้องกันมิให้ความขัดแย้งขยายตัวลุกลามจนถึงขั้นเป็นอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตจำนวนมหาศาล

32. บ่อยครั้งที่ประชาคมระหว่างประเทศมิได้ทำหน้าที่ในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาล หรือปกป้องประชากรจากความเสี่ยงภัย นอกเหนือจากการปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติอย่างเคร่งครัดแล้ว การใช้หลักการความรับผิดชอบในการปกป้องในทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คงเส้นคงวามากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับรัฐ ภูมิภาคและพหุภาคี โดยได้รับการสนับสนุนจากการใช้แนวทางที่ประสานและส่งเสริมซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีนั้น จะยิ่งช่วยให้สมรรถนะในการวิเคราะห์และการตอบโต้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การมีเครือข่ายที่หลากหลายและมีความร่วมมือระหว่างกันยังสามารถส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวและล

[48] ดู https://www.ohchr.org/en/countries/nhri.

[49] ดู https://www.seguridadpublica.go.cr/politica_nacional/politica_nacional_seguridad_publica_2023-2030.pdf; https://www.dpmc.govt.nz/our-business-units/national-security-and-resilience-group; https://www.undp.org/malawi/publications/malawi-national-peace-policy; and https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/698009/serious-violence-strategy.pdf.

[50] ดู https://icglr.org/wp-content/uploads/2025/10/protocol-for-the-prevention-of-the-crime-of-genocide-war-crimes-and-crimes-against-humanity-and-all-forms-of-discrimination.pdf.

[51] A/79/875-S/2025/248, paras. 37 and 40.

ดโอกาสที่ตัวแสดงเพียงผู้เดียวและโดยลำพังที่จะต้องรับภาระมากจนเกินไป หรือลดโอกาสที่ทำให้ความพยายามในการแก้ไขปัญหานั้นมีจุดประสงค์ที่คลาดเคลื่อนไป

VI. การให้ความคุ้มครองภายใต้กรอบของหลักความรับผิดชอบในการปกป้อง

33. การให้การปกป้องที่มีประสิทธิภาพมีรากฐานมาจากข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นในบริบทของการป้องกันและการเตือนภัยล่วงหน้าในช่วงระยะเวลาที่เริ่มจากที่พอมีเสถียรภาพจนถึงขั้นที่เกิดวิกฤตรุนแรง ทั้งหลักการและมาตรฐานจะต้องมีความคงเส้นคงวาทั้งในระดับรัฐ ภูมิภาคและระดับพหุภาคี การตอบโต้รับมือกับสถานการณ์อย่างครอบคลุมและอย่างประสานกันจะมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นหากวางอยู่บนรากฐานของกลไกต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว และอยู่บนรากฐานของยุทธศาสตร์และเครือข่ายที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็วและสอดคล้องกันในทุกสถานการณ์ หลักความรับผิดชอบในการปกป้องทำหน้าที่ในการบ่งชี้จุดเปราะบางต่างๆ ของสังคม และให้ความสำคัญกับการปกป้องและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนที่เปราะบางกลุ่มต่างๆ พร้อมกับการพัฒนายุทธศาสตร์ในการจัดการกับทั้งอาการและผลที่ตามมาของการใช้ความรุนแรง รวมตลอดถึงการระบุตัวตนผู้ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงนั้นไปพร้อมๆ กันด้วย

34. ในสถานการณ์ที่ยังพอมีเสถียรภาพอยู่บ้างนั้น มาตรการในการให้ความคุ้มครอง/ปกป้อง อาจรวมถึงการปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับความสามารถในการตรวจสอบในระบอบประชาธิปไตย การปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเปิดรับความหลากหลายและการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการพูดคุยและความคิดริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดและป้องกันมิให้เกิดการใช้ความรุนแรง [52] รวมตลอดถึงมาตรการริเริ่มต่างๆ เพื่อสร้างหลักประกันให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ในพื้นที่ในระดับชาติหรือในระดับภูมิภาค ขณะที่ภาคประชาสังคมและกลุ่มผู้เปราะบางอาจมีส่วนช่วยโดยชี้ให้เห็นถึงความต้องการและสร้างความเข้มแข็งในการปรับตัวควบคู่กันไป

35. ในสถานการณ์ที่มีแรงกดดันสูงนั้น ความพยายามในการให้ความคุ้มครองปกป้องทั้งในระดับรัฐ ภูมิภาค และพหุภาคีอาจประกอบด้วยความริเริ่มต่างๆ ที่จะช่วยลดความตึงเครียด ส่งเสริมให้เกิดการพูดคุย การสร้างฉันทามติ ตลอดจนการให้การสนับสนุนแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสร้างสันติ (Peacebuilding Commission) ทำหน้าที่ในการให้การสนับสนุนยุทธศาสตร์และการจัดลำดับความสำคัญของรัฐเพื่อให้เกิดการสร้างสันติภาพ และการมีสันติภาพที่ยั่งยืน

[52] https://www.peacecouncil.gov.gh/.

และทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำทั้งต่อสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในการให้การสนับสนุน ความพยายามในการสร้างสันติภาพที่มาจากรัฐเอง[53]

36. การบูรณาการมุมมองของความรับผิดชอบในการปกป้องเข้าไปในการทำงานในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงสามารถช่วยทำให้ระบุผู้ที่ขับเคลื่อนและรูปแบบเฉพาะของอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนี้ได้ สามารถชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์ของกลุ่มผู้เปราะบางและมาตรการต่างๆ[54] ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการตรวจสอบความถูกต้องและการจัดความช่วยเหลือไปยังกลุ่มและชุมชนที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความพยายามของการปรองดองและกระบวนการสร้างสันติภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย[55] ขณะที่ในระดับรัฐนั้น หน่วยงานรัฐบาล และองค์กรที่ทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบ องค์กรภาคประชาสังคมและชุมชนที่ได้รับผลกระทบนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดเก็บข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะถึงแนวทางในการต่อสู้รับมือและจัดการกับข่าวสารข้อมูลที่บิดเบือน ถ้อยคำ/ข้อความที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และการยั่วยุปลุกปั่นให้ใช้ความรุนแรง

37. คณะกรรมาธิการสืบสวนและคณะกรรมาธิการค้นหาความจริงชุดพิเศษของสภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติสามารถมุ่งความสนใจไปที่รูปแบบของการละเมิดและการทารุณกรรมอย่างร้ายแรงได้[56] คณะกรรมาธิการชุดดังกล่าวได้นำเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนอย่างสม่ำเสมอใน 13 ประเทศ[57] โดยมีหัวข้อที่แตกต่างกันไปใน 46 หัวข้อ[58] ซึ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับข้อท้าทายสำคัญทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน การกระทำทารุณกรรมและการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงที่คร่าชีวิตจำนวนมหาศาล ทั้งยังได้มีข้อเสนอแนะในประเด็นที่มีความหลากหลายด้วย กลไกที่ทำหน้าที่ในการสืบสวนบางกลไกนั้นทำหน้าที่ทั้งในการรวบรวมเก็บรักษาและวิเคราะห์หลักฐานของการก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศเพื่อใช้ในการประกอบในกระบวนการพิจารณาทางศาลในกรณีที่กำลังดำเนินการอยู่และกรณีในอนาคต ขณะที่ศาลภายในประเทศก็ยังคงแสวงหาอำนาจศาลในระดับสากลในประเด็นของอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตผู้คนจำนวนมากและณ

[53] Security Council resolution 2558 (2020); and https://www.un.org/peacebuilding/sites/www.un.oreg.peacebuilding/files/documents/pbc_brochure_eng_2025-04-11.pdf.

[54] https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/co-is.

[55] โปรดดู A/HRC/60/32.

[56] โปรดดู https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/co-is.

[57] https://spinternet.ohchr.org/ViewAllCountryMandates.aspx.

[58] https://spinternet.ohchr.org/ViewAllCountryMandates.aspx?Type=TM.

วันนี้ก็มีหลายคดีที่อยู่ระหว่างรอการพิจารณาทั้งในศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ(International Criminal Court – ICC และศาลโลก(International Court of Justice – ICJ)[59]

38. ในสถานการณ์ที่ยกระดับความรุนแรงไปสู่การใช้กำลังอาวุธนั้น มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการในการให้การปกป้องคุ้มครองประชาชนอย่างรวดเร็วและยั่งยืนเพื่อคุ้มครองประชาชนจากอาชญากรรมร้ายแรงที่ทำลายล้างมนุษย์จำนวนมหาศาล โดยมาตรการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงอนุสัญญาเจนีวาลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 1949 ด้วย นอกจากนี้(ในขณะเดียวกัน) ผู้ที่มีบทบาททั้งในระดับรัฐ ภูมิภาคและในระดับระหว่างประเทศทั้งหลาย ควรที่จะใช้มาตรการป้องกันอย่างทันการณ์ โดยใช้เครือข่ายทางสังคมที่มีอยู่แล้วเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความไว้เนื้อเชื่อใจ สร้างความรู้สึกร่วมของความรับผิดชอบ มีความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศสภาวะและไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนมีความเข้าใจในบริบทที่อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ด้วย

39. การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพนั้นก็มีส่วนช่วยในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมร้ายแรงนี้ ทั้งยังสามารถช่วยในการให้การคุ้มครองชีวิตพลเรือนด้วยแนวทางที่หลากหลาย และแม้ว่า ณ วันนี้ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพโดยรวมได้ลดจำนวนลงอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แต่การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพก็ยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้การสนับสนุนรัฐต่างๆ ให้สามารถทำหน้าที่และรับผิดชอบหลักในการปกป้องพลเมืองของตน ตลอดจนทำหน้าที่ในการคุ้มกันพลเรือนจากความเสี่ยง หรือภัยคุกคามของอาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวนี้ได้ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพนั้นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งทางการเมืองและงบประมาณจากรัฐสมาชิก และจากการประสานงานและร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศส่วนภูมิภาคและในบางกรณีการร่วมมือเป็นการเฉพาะเป็นครั้งคราวกับองค์การในระดับพหุภาคีด้วย

VII. การไม่เกิดขึ้นซ้ำผ่านกรอบของความรับผิดชอบในการปกป้อง (Non-Recurrence in the framework of the responsibility to protect)

40. จากรายงานของคณะกรรมาธิการในประเด็นอาชญากรรมร้ายแรงที่คร่าชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนั้น ความพยายามที่จะสร้างหลักประกันว่าอาชญากรรมดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นอีก ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันต่างๆ การตอบสนองต่อความจำเป็น/ต้องการของผู้ที่รอดชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ การจัดการที่ต้นตอของปัญหา ตลอดจนการปฏิรูปทั้งในเชิงโครงสร้างและระบบกฎหมาย ในระยะยาวนั้น

[59] โปรด International Court of Justice, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar: 11 States intervening)*, where the Gambia exercised a right under the Convention, available at https://icj-cij.org/case/178.

การบูรณาการการป้องกันเข้ากับนโยบายที่ยั่งยืนในระดับชาติซึ่งหมายรวมถึงการใช้กลไกและยุทธศาสตร์ในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวถือเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่ง

41. การสร้างหลักประกันว่าอาชญากรรมร้ายแรงจะไม่เกิดขึ้นซ้ำภายใต้กรอบของหลักความรับผิดชอบในการปกป้องนั้น[60] พุ่งเป้าไปยังการจัดการกับ มรดกตกทอดของอาชญากรรมร้ายแรงที่เคยเกิดขึ้นด้วยการระบุปัจจัยที่เป็นตัวเร่งให้เกิดอาชญากรรม ตลอดจนการแก้ไขปรับเปลี่ยนต้นตอของปัญหาที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมดังกล่าว ผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติในด้านการ แสวงหาความจริง ความยุติธรรม การชดเชยและการเยียวยาและการสร้างหลักประกันว่าจะไม่ให้อาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวเกิดขึ้นซ้ำอีกนั้น ได้ระบุถึงแนวทางหลัก 3 ประการที่จะป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมร้ายแรงซ้ำขึ้นอีกในสังคม อันได้แก่ **(a) การหยุดการโจมตีและหยุดการข่มขู่คุกคามต่อตัวแทน/ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ซึ่งรวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่ในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ขณะที่ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเปิดทางให้ภาคประชาสังคมไปพร้อม ๆ กัน (b) การสร้างความเข้มแข็งในระบบกฎหมาย โดยรวมถึงการสร้างความเข้มแข็งในหลักนิติธรรมในระดับชุมชนด้วย และ (c) การสร้างสภาวะแวดล้อมให้ภาคประชาสังคมสามารถดำเนินงานได้อย่างกว้างขวางครอบคลุมขึ้น**[61]

42. การป้องกันมิให้อาชญากรรมร้ายแรงเกิดขึ้นซ้ำจำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการมุมมองในการป้องกันอาชญากรรมดังกล่าวเข้าไปในกระบวนการสร้างสันติภาพตั้งแต่ในขั้นตอนแรกสุด ของกระบวนการทางการทูต การเจรจา การริเริ่มการเป็นตัวกลาง จนถึงระยะสุดท้ายที่มีการบรรลุข้อตกลงภายหลังการสร้างสันติภาพแล้วการบูรณาการมุมมองนี้ตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกจะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน ความพยายามในการปลดประจำการและทำให้ผู้ที่เคยอยู่ในสนามรบ กลับสู่ชีวิตของการเป็นพลเรือน การกลับมาปฏิบัติงานของ/การให้บริการของหน่วยงานรัฐทั่วประเทศอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนการปฏิรูปภาคส่วนด้านความมั่นคงเหล่านี้ บ่อยครั้งถือเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่สันติภาพที่ยั่งยืน

43. กระบวนการที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านซึ่งมีรากฐานมาจากเสาหลักสำคัญคือการแสวงหาข้อเท็จจริง ความยุติธรรม การเยียวยาและการสร้างหลักประกันว่าอาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวจะไม่เกิดซ้ำนั้น[62] ประกอบไปด้วยมาตรการที่หลากหลายทั้งในทางตุลาการและมิใช่ทางตุลาการ และถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเอาชนะผลพวงของอาชญากรรมที่ทำลายล้างชีวิตมนุษย์จำนวนมหาศาลนี้ไปได้

[60] Human Rights Council resolution 51/23; and A/HRC/58/36.

[61] A/HRC/30/42, paras. 77-91.

[62] A/HRC/37/65.

[63] แนวทางที่เลขาธิการสหประชาชาติได้วางไว้เกี่ยวกับการสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านนั้นน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนงานในกระบวนการที่จะทำให้เกิดสันติภาพอันยั่งยืน[64]

44. การรับรู้ข้อเท็จจริงและการมีความเข้าใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับต้นตอของความรุนแรงควรจะก่อให้เกิดการปฏิรูปทางสังคมอย่างลึกซึ้ง โดยมีข้อมูลอย่างครบถ้วน การมีมาตรการที่ตรวจสอบความรับผิดชอบได้ทั้งในเชิงโทษทัณฑ์ที่สมน้ำสมเนื้อและมาตรการฟื้นฟู ควรจะช่วยส่งเสริมต่อการได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ป้องกันมิให้เกิดการทำให้ผู้ที่รอดชีวิตสูญเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งเป็นการสร้างหลักประกันให้แก่ผู้ที่เคยเป็นผู้ก่ออาชญากรรมสามารถกลับเข้ามาอยู่ในสังคมอีกครั้งอย่างยั่งยืน โดยมีรากฐานจากการยอมรับความจริงและการแสดงความรับผิดชอบ

45. ความพยายามที่จะไม่ให้เกิดอาชญากรรมร้ายแรงขึ้นซ้ำนั้น จะมีลักษณะเฉพาะตามแต่ละสถานการณ์ มีผู้รับผิดชอบในระดับรัฐและทั้งผู้ที่รอดชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบมีข้อมูลอย่างครบถ้วน[65] โดยความพยายามดังกล่าวควรจะนำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์ในการป้องกันในระดับชาติที่ประกอบด้วยนโยบายในการให้การคุ้มครอง การมีกฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติและการฝึกอบรมที่ส่งเสริมสมรรถนะของรัฐและภาคประชาสังคมทั้งในการป้องกัน คุ้มครอง การเจรจาพูดคุยและการไกล่เกลี่ยให้มีความเข้มแข็งขึ้น ประเด็นสำคัญคือความพยายามในระดับรัฐที่จะไม่ให้อาชญากรรมร้ายแรงเกิดขึ้นซ้ำอีกนั้นจักต้องได้รับการสนับสนุนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับพหุภาคี เพื่อเป็นหลักประกันว่าความพยายามในระยะยาวนี้จะช่วยส่งเสริมต่อนโยบายในการป้องกันที่ยั่งยืน เมื่อยุทธศาสตร์ กลไก และบรรทัดฐานต่างๆ ในการปกป้องให้ความคุ้มครองประชากรที่เป็นพลเรือนได้ฝังรากอยู่ในสถาบันและในชีวิตประจำวันไปแล้ว

VIII. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

46. รายงานฉบับนี้ยังมีรากฐานที่มาจากข้อเสนอแนะในปี ค.ศ. 2025 ที่เสนอให้มีการสร้างยุทธศาสตร์และแนวทางเชิงวิชาการเพื่อนำเอาหลักการความรับผิดชอบในการปกป้องไปใช้ปฏิบัติทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับพหุภาคี รายงานฉบับนี้ได้นำเสนอทั้งกรอบแนวคิดที่สามารถอ้างอิงได้ ตลอดจนเสนอมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการที่จะนำพันธกรณีนี้ไปใช้ปฏิบัติจริง ในลักษณะที่มีความยั่งยืนและในทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นในช่วงเวลาที่มีความมีเสถียรภาพทางการเมือง หรือในช่วงเวลาที่เริ่มจะเกิดความเสี่ยง จนถึงช่วงเวลาวิกฤติและช่วงเวลาของการฟื้นฟูภายหลังความขัดแย้ง

[63] A/HRC/21/46.

[64] https://www.ohchr.org/en/documents/tools-and-resources/guidance-note-secretary-general-transitional-justice-strategic-tool.

[65] https://www.ohchr.org/en/stories/2025/03/transitional-justice-confronting-past-building-future; https://www.ohchr.org/en/statements-and-speeches/2020/02/justice-past-crimes-can-build-shared-future; and https://www.undp.org/rolhr/justice/transtitional-justice.

47. ในระดับรัฐนั้น รัฐได้รับการส่งเสริมให้ตั้งผู้ประสานงานในระดับรัฐและกำหนดกรอบสถาบันหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการประเมินความเสี่ยง การเตือนภัยล่วงหน้า และจัดเตรียมข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายทั้งในเชิงป้องกันและให้ความคุ้มครองอย่างยั่งยืน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจักกระทำภายใต้กรอบกฎหมายและรัฐธรรมนูญของแต่ละรัฐ

48. ขณะที่ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและพหุภาคีนั้น องค์การและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการกระตุ้นให้บูรณาการมุมมองในการป้องกันอาชญากรรมร้ายแรงนี้เข้าไว้ในระบบการเตือนภัยล่วงหน้า การไกล่เกลี่ยในกระบวนการสันติภาพและในกรอบแนวทางเรื่องความมั่นคงและความรับผิดชอบด้วย เพื่อที่จะผลักดันให้การทูตในเชิงป้องกันมีความเข้มแข็งขึ้น ตลอดจนเร่งให้การประสานงานให้เกิดมาตรการในการให้ความคุ้มครองที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้นมีความแข็งแกร่งขึ้นเช่นกัน

49. รัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้รับการกระตุ้นให้เข้าเป็นภาคีของกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั้งหลาย กฎหมายสิทธิมนุษยชนทั้งมวล กฎหมายที่ว่าด้วยผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ ตลอดจนธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ และสนับสนุนให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเหล่านี้ในระดับรัฐด้วย ขณะที่รัฐสมาชิกก็ควรที่จะให้สัตยาบันและปฏิบัติตามพันธกรณีต่ออนุสัญญาที่ว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วย(The Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide) นอกจากนี้ สหประชาชาติยังส่งเสริมให้รัฐสมาชิกปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขันในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการรายงานเป็นระยะๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับพหุภาคีในประเด็นสิทธิมนุษยชนต่อสหประชาชาติซึ่งมีการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

50. ท้ายที่สุด สหประชาชาติกระตุ้นให้รัฐสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กับที่ปรึกษาพิเศษแห่งสหประชาชาติด้านความรับผิดชอบในการปกป้องและต่อหน่วยงานอื่นๆ ภายใต้ระบบสหประชาชาติเพื่อจะได้ร่วมกันพัฒนาและใช้แนวทางที่เป็นรูปธรรมในการสนับสนุนให้มีการใช้หลักความรับผิดชอบในการปกป้องอย่างคงเส้นคงวาและยั่งยืนในทุกระดับ